

LUONNETESTIN JÄRJESTÄMISOHJE

Hyväksytty Kennelliiton hallituksessa 2.2.2012. Voimassa 1.3.2012 alkaen.

Luonnetestiin osallistuva koira

Luonnetestiin osallistuva koira on ulkoilutettava ennen testiä siten, ettei se pääse tutustumaan testialueeseen ja ratahenkilöistöön.

Koiralla tulee olla ei-kuristava sileä nahkainen tai tekstiilinen kaulapanta, ei muovilukkoa, sekä kestävä noin 2 m pitkä talutin.

Luonnetestiin osallistuvasta koirasta on oltava alkuperäinen rekisteritodistus mukana.

Muusta kuin FCI:n hyväksymästä rekisteritodistuksesta tulee ilmetä, että se on American Kennel Clubin (AKC), Kennel Clubin (KC) tai Canadian Kennel Clubin (CKC) myöntämä.

Luonnetestin ja MH luonnekuvauksen välisen ajan tulee olla vähintään 42 vrk.

Luonnetestipaikka

Luonnetestipaikan tulee olla koiralle turvallinen. Ulkopuolinen liikenne ei saa häiritä testisuoritusta (ei läpikulkuliikennettä, ei harjoittelukentän vieressä). Vuoroaan odottavien koirien odottamis- ja ulkoilutusalue pitää olla riittävän etäällä testipaikasta.

Juuri ennen radalle tuloa tarkastetaan rokotus- ja tunnistusmerkinnät/mikrosiru sekä narttukoiran kiima.

Luonnetestiympäristö on aina ulkotiloissa ja luonnonvalossa.

Luonnetestipaikka on varattava ja varmistettava ennen testin anomista. Osasuoritusten paikat on suunniteltava jokaiselle osasuoritukselle sopiviksi. Testissä ammuttavat laukaukset tai koirien haukunta eivät saa häiritä kohtuuttomasti sivullisia (huom. tarvittaessa kirjallinen ilmoitus poliisille).

Luonnetestiradan rakentaminen

Rata on rakennettava sopivaan maastoon, ja sen rakentavat järjestävän yhdistyksen testistä vastaavat henkilöt. Radan on oltava valmiina viimeistään tuntia ennen ilmoitettua testin alkamisajankohtaa, luonnetestituomarit ja ratamestari tarkastavat radan toimivuuden.

Ratahenkilöstön on osattava tehtävänsä ja he ovat vastuussa osakokeiden ja niissä käytettävien laitteiden toimivuudesta.

Osakokeiden paikat on sijoitettava niin, että kaikki kuormitukset ja uhat eivät tule samalta suunnalta.

Tarvittaessa on huolehdittava liukkaudentorjunnasta.

Luonnetestistä vastaavien henkilöiden tehtävät

- testipaikan varaaminen
- viranomaisluvut
- tuomareiden varaaminen ja kutsuminen
- testianomus
- testivälineiden rakentaminen tai hankinta
- lomakkeiden tilaus (arvostelulomakkeet; ilmoitus koiran vihaisesta käyttäytymisestä; luettelo roduista, joiden rotujärjestöt ovat anoneet luonnetestin viralliseksi; valitusmenettely)
- ilmoittautumisten vastaanottaminen ja vastauskirjeet
- tuomareiden informointi
- arvostelulomakkeiden esittäyty
- testipaikan rakentaminen
- erillinen tila arvostelua varten tuomareille ja sihteerille

- opasteet testipaikalle
- kanttiini/tuomareiden ja toimitsijoiden ruokailut ja kahvitukset
- koirien vastaanotto, tunnistusmerkinnän ja narttukoirien kiiman tarkastus
- testin avaaminen ja tuomareiden esittely
- yleisön ohjaaminen
- osasuorituksissa avustaminen
- tuomareille päivärahojen ja matkakorvausten maksaminen käteisenä, ellei muuta sovita
- testipaikan purku ja siivous
- luonnetestipöytäkirjojen pistemäärien oikeellisuuden tarkistaminen, ja sen jälkeen toimittaminen/tallentaminen Kennelliittoon (OmaKoira)
- luonnetestin anomismaksun suoritus Palveluskoiraliitolle
- loppuseelvitys yhdistyksen hallitukselle

Testin järjestämiseen tarvittavat luvat

Tarvittaessa hankittava maanomistajan tai testipaikan omistajan/haltijan lupa ja varausvahvistus. Luonnetesti on yleisötilaisuus. Jos testipäivänä alueen toiminta poikkeaa huomattavasti normaalista toiminnasta, tehdään ilmoitus poliisille ja mainitaan ampumisesta 9 mm:n paukkupanoksilla. Haetaan lupa opasteiden sijoittamiseen kadun tai teiden varsille (ELY-keskus).

Luonnetestituomareiden varaaminen

Luonnetestituomareiden yhteystiedot löytyvät Kennelliiton ja Palveluskoiraliiton (SPKL) internetsivuilta tuomariluettelosta, Palveluskoirat -lehestä, tai SPKL:n toimistosta.

Asiasta sovitaan ensin suullisesti, sen jälkeen tehdään kirjallinen tuomarivahvistus. Matkakulukorvauksista on sovittava etukäteen – etenkin, jos tuomareilla on pitkä matka testipaikkakunnalle.

Luonnetestianomuksen täyttäminen

Luonnetestiä anotaan SPKL:n koeanomuslomakkeella. Lomake on täytettävä kaikilta osin.

Osallistumisrajoitus:

- koiramäärälle
- vain nimetyille rodulle
- etusija nimetyillä rodulla/nimetyillä roduilla

Allekirjoituksen on oltava yhdistyksen virallinen allekirjoitus (huom. rotujärjestöjen alaosastot).

Luonnetestin anomisajankohdan osalta noudatetaan kulloinkin voimassa olevia Palveluskoiraliiton anomisaikoja.

Luonnetestin peruuttaminen

Luonnetesti voidaan peruuttaa, mikäli osallistujia ei ole riittävästi (alle 5/päivä) tai muusta erittäin pakottavasta syystä (katso Kennelliiton yleinen ohje kokeiden ja kilpailujen ajankohdan siirto tai peruuttaminen).

OSAKOKEIDEN JÄRJESTÄMINEN JA NIISSÄ TARVITTAVAT VÄLINEET

Toimintakyky

Toimintakykykoe uhan alla

Toimintakykykoe uhan alla suoritetaan ns. ”kelkkakokeena”.

Ihmisen ylävartalon muotoista hahmoa vedetään asteittain lähemmäksi koiraa. Edestä hahmo näyttää ihmiseltä, mutta muutoin se on täysin tunnistamaton. Siitä puuttuvat koiralle tutut ihmismäiset liikkeet ja haju. Alussa hahmo on joko piilossa koiralta tai muuten sulautuu maastoon esim. kallistettuna taaksepäin. Piilo voi olla pensaikko, mäennyppylä tai rakennuksen kulmaus. Osiota valmisteltaessa tarkastetaan hahmon

näkyvyys tulosuunnasta koiran näkötasolta. Koiran on pystyttävä näkemään hahmo koko ajan sitä vedettäessä. Ennen koirakon saapumista suorittamispaikalle on hahmo sijoitettava paikalleen. Hahmo, joka on puettu erillisiin tummahkoihin vaatekappaleisiin niin, että sen voi riisua, on kiinnitetty pulkkaan tai jalaksille (korkeus n. 60 cm, leveys n. 60 cm, pituus n. 100 cm, narun pituus vähintään 25 m, pipo, kaulaliina, irrotettava takki). Sitä vedetään kohti koiran ohjaajaa vaihdellen etenemisnopeutta sekä sivuliikkeiden määrää, eli uhan voimakkuutta. Hahmolla ei ole silmiä eikä suuta.

Osiota aloitettaessa ohjeistetaan ohjaaja. Hänen tulee seisoa tukevasti paikoillaan ja pitää taluttimen päästä kiinni kahdella kädellä. Ohjaaja on hiljaa ja katselee vain lähestyvää hahmoa, ei koiraa. Koiran ja ohjaajan ollessa paikoillaan toinen luonnetestituomareista aloittaa hahmon vetämisen kohti koiran ohjaajaa. Tuomari seisoo koirakon takana niin kaukana, ettei koira voi tukeutua tuomariin.

Ensimmäisen nykäisyn tulee aiheuttaa ääni, joka kiinnittää koiran huomion. Hahmoa vedetään uhan määrää säännöstellen koiran kestokyvyn mukaan. Paras tulos saadaan yleensä vaihtelevilla liikkeillä, esim. täydellinen liikkumattomuus, lyhyitä nykiviä liikkeitä, epäröiviä liikkeitä ja lopuksi hyökkäys kohti koiraa ohjaajan jalkojen viereen.

Lopullisen hyökkäyksen jälkeen hahmo jää paikalleen ja tarkkaillaan koiran käyttäytymistä. Odotetaan, tuleeko koira itsenäisesti hahmon luo. Mikäli ei, tuomari antaa tarkemmat käyttäytymisohjeet ohjaajalle. Annettavat avut ohjeellisessa järjestyksessä ovat mm.: ohjaaja kääntyy kohti hahmoa, kiertää hahmon toiselle puolelle, kyykistyy hahmon viereen, alkaa puhua hahmolle, nostaa käden hahmon kaulalle, tarvittaessa hahmolta riisutaan vaatekappaleet ja se kaadetaan kyljelleen. Osion aikana ohjaaja saa puhua vain tuomarin luvalla.

Osion loppuvaiheessa ohjaajaa kävelytetään hahmon vierestä ja tarkkaillaan koiran käyttäytymistä. Osakokeen jälkeen hahmo siirretään pois näkyviltä, jotta se ei haittaa koiran toimintaa jatkossa.

Tarvittaessa voidaan uhanalaista toimintakykyä testata esim. uhkaamalla koiraa yllättäen piilosta esiin tulevalla pressulla. Pelästymisen jälkeen toimitaan samalla tavalla kuin hahmo-kokeessa.

Toimintakykykoe ilman uhkaa

Toimintakykykoe ilman uhkaa suoritetaan ns. ”pimeässä huoneessa”. Pimeä huone on suunniteltava ja rakennettava niin, ettei se aiheuta vaaraa koiralle sen liikkua siellä. Tila ei ole täysin pimeä, vaan hämärä, jossa valon määrää voidaan säädellä ja koiran liikkeitä tarkkailla. Käytetään luonnonvaloa jos mahdollista. Huoneessa on oltava esteitä, jotka koira pystyy kiertämään. Koiran täysin suoraviivainen eteneminen ohjaajan luokse estetään. Lattiapinnan materiaalin tulee vaihtua, käytetään esim. levitettyä muovia tai vastaavaa.

Koiran saa laskea huoneeseen vain tuomari ja harjoitus- tai koearvostelija. Kokeen aikana huoneessa ovat vain tuomarit, harjoitus- tai koearvostelija ja koiran ohjaaja sekä koira.

Toinen tuomari ottaa koiran hallintaansa pimeään huoneen ulkopuolella. Toinen tuomari menee edellä huoneeseen. Ohjaaja menee tuomarin perässä huoneen ovelle, houkuttelee koiraa peräänsä ja siirtyy huoneeseen sulkien oven. Ohjaajan paikka on huoneen perällä ja koiran kulkeman matkan tulee olla vähintään 10 metriä. Huoneessa jo oleva tuomari antaa ohjaajalle toimintaohjeita. Toinen tuomari tuo koiran sisälle ja päästää sen vapaaksi huoneeseen. Koiran ollessa pidättyväinen, käytetään sen sisään päästämiseksi sileää, noin metrin mittaista liinaa, joka pujotetaan koiran pannan alta ja irtipäästettäessä liina liu'utetaan pois.

Jos koira ei oma-aloitteisesti etene ja etsi ohjaajaa, sille annetaan apuja seuraavassa ohjeellisessa järjestyksessä: ohjaajan niiskautus, yskäisy, koiran nimen kuiskaaminen kutsuvasti, koiran kutsuminen, koiran houkuttelu luokse, ohjaajan siirtyminen lähemmäksi koiraa, valaistuksen lisääminen asteittain. Ohjaaja saa puhua vain tuomarin luvalla.

Arvioitaessa koiran ominaisuuksia, voivat tuomarit myös pitää ääntä, eli kolistella huoneessa tarpeellisen määrän.

Terävyys

"Seinäkoetta" varten pitää seinään kiinnittää erittäin tukevasti n. 60–70 cm mittainen, muovitettu vaijeri, tai vastaava, jonka päässä on lukko. Koira kiinnitetään kaulapannastaan vaijeriin. Seinän on oltava maahan asti ulottuva, sekä korkeudeltaan ja leveydeltään sellainen, että koira ei voi vahingoittaa itseään osion aikana.

Koe alkaa kun ohjaaja kytkee koiran seinään tuomarin ohjeiden mukaisesti. Ohjaaja ns. "hylkää" koiran puhumatta sille tai silittämättä sitä, ja poistuu koiralta näkymättömiin. Toinen tuomari on jo aikaisemmin piiloutunut hyökkäystä varten. Hyökkäystä ei saa tehdä yleisön joukosta. Hyökkäyksen aloittamishetki riippuu koiran käyttäytymisestä.

Hyökkäävä tuomari lähestyy koira uhkaavasti, lähestyen matalana, käyttäen uhkaavia ja epämääräisiä liikkeitä. Kädet eivät nouse lähestymisvaiheessa hartialinjan yläpuolelle. Loppuhyökkäys suoritetaan yksilöllisesti koiran mukaan.

Hyökkäyksen loputtua tuomari muuttaa käyttäytymisensä ystävälliseksi ja sovittelevaksi ottaen muutaman askeleen pois päin koirasta, minkä jälkeen lähestyy koira ystävällisin elein voidakseen mennä silittämään koira. Koiralle on annettava aikaa palautua hyökkäyksestä. Tuomarin ollessa edelleen koiran läheisyydessä kutsutaan ohjaaja paikalle.

Puolustushalu

Koe toteutetaan tuomarin hyökkäyksenä kohti koirakkoa.

Hyökkäävä tuomari on piiloutuneena esim. rakennuksen kulman taakse ja toinen tuomari antaa ohjaajalle toimintaohjeet. Koira on kytkettynä lyhyeen taluttimeen. Ohjaajalle näytetään kädestä pitäen turvallinen ja luja tapa pitää taluttimesta kiinni hyökkäyksen aikana.

Ohjaaja lähtee kävelemään määrätystä paikasta kohti piiloutunutta tuomaria. Tuomari hyökkää piilosta kohti koirakkoa. Tuomarin tullessa näkyville, tulee koiranohjaajan välittömästi pysähtyä ja pysyä paikallaan. Hyökkäys suoritetaan ensisijaisesti ohjaajaa kohti ja toissijaisesti koira kohti. Tuomari käyttää apuvälineenä joko vitsaa tai ratsupiiskaa. Hyökkäystä ei saa suorittaa yleisön joukosta.

Hyökkäyksen loputtua tuomari muuttaa käyttäytymisensä ystävälliseksi ottaen muutaman askeleen pois päin koirasta tehden selvän eron hyökkäyksen ja ystävällisyyden välille. Koiralle on annettava aikaa palautua hyökkäyksestä. Mikäli mahdollista, hyökännyt tuomari ottaa koiran ohjaajalta, joka siirtyy takaisin lähtöpaikalle. Tuomari tekee tuttavuutta koiran kanssa, minkä jälkeen antaa ohjaajalle luvan kutsua koiran luokseen.

Taisteluhalu

Taisteluhalun erikoiskokeena leikitään koiran kanssa.

Testivälineenä käytetään mm. puukapulaa, motivointipatukkaa, rättiä, narupalloa jne. Voidaan käyttää myös ohjaajan omaa esinettä. Taisteluhalukokeen tulisi olla ensisijaisesti koiran ja tuomarin välistä leikkiä, toissijaisesti ohjaajan ja koiran välistä leikkiä.

Leikki aloitetaan pienillä houkutteluilla koirasta pois päin. Houkutteluilla pyritään siihen, että koira käy kiinni leikkiesineeseen ja jatkaa leikkimistä. Koira on kytkettynä ja ohjaaja pitää kiinni taluttimen päästä seisten paikallaan. Koira saa kannustaa ja sille saa puhua. Jos koira ei leiki tuomarin kanssa, annetaan leikkittämismahdollisuus ohjaajalle.

Taisteluhalun ollessa voimakasta ja koiran purressa hyvin esineeseen, tuomari voi uhata koira, mutta koira ei saa lyödä.

Hermorakenne

Hermorakennetta arvioidaan koko testisuorituksen ajan ilman lisävälineitä.

Temperamentti

Temperamenttikokeessa koiralle aiheutetaan yllättävä takaapäin tuleva ääniärsyke (takaa-ajo). Kokeessa

ohjaaja kulkee koiran kanssa selkeästi merkittyä kävelylinjaa pitkin eteenpäin. Koiran ja ohjaajan takaa lasketaan rämisävä tynnyri siten, että räminä alkaa koiran takaa ja lisääntyy lähestyessä koira. Ohjaaja jatkaa kävelyä merkittyä linjaa pitkin kunnes hänelle annetaan ohje kääntyä takaisin.

Kokeessa käytettävä äänilähde voi olla kuiva metallitynnyri, jonka sisälle on laitettu kiviä ja metalliosia ääntä antamaan. Tynnyri vedetään alas laskusiltaa pitkän (n. 30 m) narun avulla. Tynnyrin alas vetävä henkilö sijoitetaan mahdollisimman kauas (n. 30 m), suoraan koiran ja tynnyrin etenemissuuntaan. Mikäli kokeen suorittamisessa käytetään tynnyrin alas tönäisevää henkilöä, on henkilö oltava piilossa siten, ettei hänen toimintansa häiritse koira.

Kokeen lopussa koira ja ohjaaja tutustuvat räminän aiheuttaneeseen tynnyriin.

Kovuus

Koe toteutetaan kahdessa jaksossa, joiden välille muodostuu tauko. Ensimmäisessä vaiheessa koiralle aiheutetaan psyykinen epämiellyttävyys. Toisessa vaiheessa koira tuodaan uudestaan samaan paikkaan, mutta sille ei aiheuteta minkäänlaista ärsykettä. Jaksojen välisen ajan on oltava suhteessa koiran kokeman epämiellyttävyyden suuruuteen.

Koe suoritetaan haalaria tai sateenvarjoa apuna käyttäen. Esim. rakennuksen nurkalle kiinnitetään ylös rissa tai kiinteä rengaskoukku. Haalariin kiinnitetään ns. hartiapuu, johon on kiinnitetty noin 20 m pitkä vetonaru. Kokeen alkaessa koiran ohjaaja kulkee selvästi merkittyä reittiä suoraan kohti haalaria. Koiran pään ollessa noin puolen metrin etäisyydellä haalarista, vetäistään haalari nopeasti ylös ja päästetään heti putoamaan alas, tarkoituksena ettei koira ehdi tunnistaa haalaria. Koira ei saa päästää tutustumaan haalariin. Ohjaaja kääntyy nopeasti ympäri ja palaa koiransa kanssa tulosuuntaan käsketyin matkan. Toisessa vaiheessa ohjaaja ja koira palaavat samaan paikkaan, jolloin arvioidaan ärsykkeen vaikutusta koiran käyttäytymiseen.

Käytettäessä sateenvarjoa, piiloutuu toinen tuomari nurkan tai vastaavan esteen taakse. Koira kulkee ohjaajansa etupuolella kuten haalarikokeessa. Kun koira on puolen metrin päässä nurkasta, avataan ja suljetaan sateenvarjo nopeasti koiran edessä niin, ettei koira ehdi tunnistaa sitä. Ohjaaja kääntyy nopeasti ympäri ja palaa koiransa kanssa tulosuuntaan käsketyin matkan. Tuomari poistuu piilosta. Toisessa vaiheessa ohjaaja ja koira palaavat samaan paikkaan, jolloin arvioidaan ärsykkeen vaikutusta koiran käyttäytymiseen.

Luoksepäästävyys

Luoksepäästävyys arviointiin ei tarvita erityisiä välineitä.

Koiran luoksepäästävyys arvioidaan koko testin ajan. Erityisen hyvin luoksepäästävyys voidaan arvioida koiran tullessa testialueelle tuomareiden lähelle, alkuhaastattelussa, taisteluleikissä, puolustushalukokeen lopussa, terävyyskokeen lopussa ja pimeään huoneeseen päästettäessä.

Laukauspelottomuus

Laukauspelottomuus testataan aina testin viimeisenä osasuorituksena. Koiran laukauspelottomuus testataan ampumalla 9 mm paukkupanoksilla vähintään kaksi ja enintään viisi laukausta. Laukaukset ammutaan n. 20–50 metrin etäisyydeltä huomioiden ympäristöolosuhteet, kuten maaston kaikupohja. Ampuja sijoitetaan koiralta näkymättömiin, koiran ja ohjaajan kulkusuunnan etupuolelle. Jokainen laukaus ammutaan tuomarin erikseen antamasta merkistä. Ensimmäinen laukaus ammutaan koiran ja ohjaajan ollessa liikkeellä. Toinen laukaus ammutaan ohjaajan ollessa paikoillaan. Tarvittaessa ammutaan lisälaukauksia.